

38.

Náhradní výživné

První dva roky po rozchodu Jarce s Vojtou fungovala domluva ohledně dětí i peněz. Vojta pravidelně posílal na účet Jarky 5.000 Kč, přispíval polovinu částky na kroužky nebo mimořádné výdaje a děti u sebe měl od pátku do neděle každý druhý víkend. Po dvou letech si ale Vojta našel přítelkyni a nastaly potíže. Výživné posílal nepravidelně, na mimořádné výdaje neslyšel a víkendy s dětmi se zkracovaly. Jarce došlo, že bude lepší, aby o výživném a dalších záležitostech rozhodl soud a měla někde zastání. Jarka se tedy obrátila na soud a ten vydal rozsudek, ve kterém mimo jiné určil výši výživného. Protože ani tak Vojta neplatil výživné, jak měl určeno, podala Jarka návrh na exekuci výživného. Bylo jí ale jasné, že než nějaké peníze pro své děti získá, bude to dlouho trvat. V poradně Aperia se dozvěděla o možnosti získat sociální dávku – náhradní výživné.

Od 1. 7. 2021 vstoupil v účinnost zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném). **Přinesl pomoc nezaopatřeným dětem** v situaci, kdy rodič na základě rozsudku soudu má stanovenou konkrétní částku výživného, ale svou vyživovací povinnost vůči dítěti (popř. dětem) neplní vůbec nebo ji plní nedostatečně, tedy v nižší částce. V takovém případě se pak pečující rodič či dítě samotné (zletilé) může obrátit na stát a požádat o **sociální dávku, tzv. náhradní výživné**.

Nárok na tuto sociální dávku mají v souladu s výše uvedeným zákonem **nezaopatřené děti s bydlištěm na území ČR, kterým povinná osoba nezasílá určenou částku výživného řádně a včas**. Nezaopatřeným dítětem se pro tento účel rozumí nezaopatřené dítě podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, tedy dítě do skončení povinné školní docházky a následně dítě do věku maximálně 26 let, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo je stíženo úrazem či nemocí, a z toho důvodu se na povolání nemůže připravovat nebo nemůže být výdělečně činné. Jde zde o pevně stanovenou věkovou hranici, po které již není možno o náhradní výživné žádat, ačkoliv vyživovací povinnost může stále trvat. Bydliště na území ČR musí být nejen trvalé, ale také skutečné, bude-li skutečné bydliště dítěte v jiném státě, nárok na tuto sociální dávku nevznikne.

Pokud se rodiče na placení výživného dohodnou pouze mezi sebou a **není jeho výše schválená soudem, nárok na náhradní výživné není**. Je tedy třeba, aby takovou dohodu rodičů soud schválil anebo, v případě sporného řízení, soud rozhodl o výživném direktivně. Dále je pro nárok na tuto sociální dávku **nezbytné**, aby na základě takového rozsudku jakožto exekučního titulu byl **podán návrh na exekuci nebo návrh na soudní výkon rozhodnutí**.

V této věci je možno se obrátit na kteréhokoliv soudního exekutora nebo na soud, který rozhodl o výživném. Jakmile je návrh podán, je možno žádat náhradní výživné. Pokud byl v posledních 4 měsících před podáním žádosti nebo v průběhu řízení o náhradní výživné soudní výkon rozhodnutí nebo exekuce zastaven, protože rodič, který neplatí výživné, nemá žádný majetek, nárok na náhradní výživné i tak stále trvá. Bližší informace o vymáhání výživného naleznete v předchozí kapitole „Výživné“.

Řízení o náhradním výživném je zahájeno **podáním písemné žádosti na k tomu určeném tiskopise**, který je k dispozici na všech kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR (ÚP ČR) nebo na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (<https://www.mpsv.cz/web/cz/-/zadost-o-nahradni-vyzivne>). Žádost se podává na příslušném kontaktním pracovišti ÚP ČR podle místa trvalého pobytu oprávněné osoby (nezaopatřené dítěte).

K žádosti je potřeba doložit:

(listiny se doporučuje dokládat v podobě úředně ověřených kopií, nikdy nepřikládat originály)

- průkaz totožnosti žadatele i dítěte (pokud je dítě starší 15 let občanský průkaz, u mladších, kteří jej nemají, rodný list),
- rozsudek soudu nebo soudem schválená dohoda o výživném,
- potvrzení o nezaopatřenosti dítěte pro děti starší 15 let (potvrzení o studiu, o zdravotním stavu dítěte atd.),
- doklad dosvědčující, že byl podán návrh na výkon soudního rozhodnutí nebo exekuci (i pokud je výživné vymáháno v zahraničí),
- prohlášení o přijatém výživném (buď informace, že nebylo zapláceno žádné, nebo doklad o částečném uhrazení, např. výpis z účtu).

Pokud nejsou doloženy všechny potřebné doklady, bude žadatel ze stra-

ny ÚP ČR kontaktován s požadavkem na doplnění. ÚP ČR musí o náhradním výživném rozhodnout co nejrychleji, maximálně do 30 dnů od podání kompletní žádosti (tedy od případného doplnění informací).

Výše měsíční dávky se vypočítá jako rozdíl stanoveného výživného a skutečně uhrazeného výživného, bude však vždy **maximálně 3 000 Kč**. Výše tohoto „náhradního výživného“ bude vždy vypočtena na čtyři kalendářní měsíce dopředu a při kalkulaci se bude vycházet ze čtyř měsíců předcházejících.

Příklad: Otci je stanovena povinnost platit dítěti výživné ve výši 5 000 Kč měsíčně. Za poslední čtyři měsíce zaplatil na výživném dohromady pouze 2 500 Kč. Zapláceno tedy mělo být 20 000 Kč, zbývá zaplatit 17 500 Kč, tedy 4 375 Kč měsíčně. Protože sociální dávka je maximálně 3 000 Kč, bude na následující čtyři měsíce dávka stanovena v této výši.

Po schválení žádosti je nutné každé 4 měsíce dokládat, jak bylo povinným rodičem hrazeno výživné v uplynulých 4 měsících. Dojde-li k nějaké změně podstatné pro nárok na dávku (např. dítě přestane být nezaopatřené), je nutno tuto informaci nahlásit na ÚP ČR nejpozději do 8 dnů. Pokud by došlo k výplatě náhradního výživného za měsíce, ve kterých nebyly splněny podmínky nároku, dávku je třeba vrátit.

Náhradní výživné začne být vypláceno v následujícím měsíci po schválení žádosti. Dávka je vyplácena zpětně (např. v září za srpen). Změní-li se výše vyživovací povinnosti, je třeba o tom ÚP ČR informovat, pak se změni výše náhradního výživného od kalendářního měsíce, ve kterém se stal vykonatelným rozsudek o nové výši vyživovací povinnosti.

V případě, že náhradní výživné bude ve výši nižší než 100 Kč, je dlužná částka vyplacena jednou za 4 měsíce. **Nárok na náhradní výživné je po dobu 24 měsíců.** Do této lhůty se počítá skutečná doba nepřecenění výživného povinným rodičem.

Příklad: Náhradní výživné je vypláceno 4 měsíce, poté povinný rodič 6 měsíců výživné platí, ale pak opět přestane. Náhradní výživné bude možné pobírat dalších až 20 měsíců.

Přijetí žádosti nemůže být ze strany ÚP ČR odepřeno. Na základě podané žádosti a po zhodnocení plnění podmínek může být rozhodnuto, že na danou dávku není nárok. V případě nesouhlasu s rozhodnutím je samozřejmě možné podat opravný prostředek (odvolání).

INFORMACE

- Úřad práce ČR (ÚP ČR) <https://www.uradprace.cz/>
<https://www.uradprace.cz/web/cz/nahradni-vyzivne>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí <https://www.mpsv.cz/>
<https://www.mpsv.cz/nahradnivyzivne>

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- Zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném)
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

MOJE POZNÁMKY:

